

ОСНОВНИ ПРЕПОРЪКИ

ОТ ДОКЛАДА НА СИНОП ЗА СЪДЪРЖАНИЕТО

НА ПРОФЕСИОНАЛНОТО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ

ПО ПРОЕКТ „ТЕХНИЧЕСКА ПОМОЩ ЗА СЪЗДАВАНЕ

НА СЕКТОРНИ СЪВЕТИ ЗА УМЕНИЯТА“

За процеса на квалификация в ПОО предлагаме някои критерии за качество за всяка стъпка от процеса:

1. Събиране на информация за пазара на труда и нужните умения;
2. Стандарти, подкрепящи квалификации в ПОО;
3. Проектиране на учебната програма и осигуряване на ПОО;
4. Оценяване за издаване на сертификати;
5. Оценка.

Основните принципи за всеки от тези етапи включват:

- Наличието на ясни дефиниции на термините, използвани в процеса на квалификация в ПОО;
- Формулирането на ясни критерии за качество и наблюдаване на договорените прилагания от всички заинтересовани страни;
- Наличието на договорени формати и насоки, както и капацитет на персонала за събиране и разработване на информация и провеждане на консултации с представител на индустрията;
- Правилно популяризиране, наблюдение и последващи консултации, свързани със системните инструменти;
- Систематична проверка на правилната обосновка на подкрепящите доказателства и данни;
- Достатъчна подкрепа, капацитет и експертиза на органите, управляващи класификаторите и стандартите;
- Прозрачност, доверие и добро сътрудничество между властите и социалните партньори;

- Тясно сътрудничество между съответните министерства (*на образованието и науката, на труда и социалната политика, ресорни министерства*).

Общо взето, могат да бъдат посочени два главни типа стандарти:

1. Професионални стандарти или изисквания за заетост, които описват по систематичен начин професионалните задачи, задължения и свързаните компоненти, които са определени от работодателите.
2. Образователните стандарти следват педагогичен подход от прогресивно натрупване на знания и компетенции. Тези стандарти описват какво трябва да научат хората, как ще го научат и как ще се оцени резултата от ученето. Примери на тези стандарти са:
 - а) Квалификационни стандарти или учебни изисквания и спецификации, които се използват, за да се определят учебните програми в обучителните институции и да се регулира присъждането на квалификации.
 - б) Оценителни стандарти или изисквания за представяне, които се използват да се оцени и документира какво може да прави даден индивид в резултат на (*формално или неформално*) обучение.

Квалификационните стандарти са в основата на квалификационната система на ПОО и могат да се разглеждат като връзката между „света на работата“ (*професии*) и „света на образованието“, тъй като те демонстрират връзката между изискванията за работа и ученето. Управлението на разработването на образователни стандарти е отговорност на органите за ПОО, но съдържанието трябва да се основава на професионални стандарти, формулирани от представители на пазара на труда. Професионалните и образователните стандарти обикновено се регистрират в националните класификации, подпомагайки управлението на тези стандарти чрез специални класификационни системи. Тези класификатори улесняват организирането, събирането и отчитането на статистически и сравнителни данни.

Учебните програми задават рамката за планиране на учебен път на училищно ниво. Въз основа на квалификационния стандарт и свързани с изпитния стандарт (*и двата описващи какво*), те определят как трябва да се предоставя образованието за тази квалификация. Учебните програми описват резултатите от ученето в повече детайли (*на ниво програма, модул или курс*) и насочват учителите в процеса на обучението при избора на правилния обучителен метод, местата и инструментите.

Оценката изисква критерии за качество на:

- Уместност. Учебната програма отговаря на нуждите и се основава на валидни данни.
- Последователност. Учебната програма е логична и смислена.
- Използваемост. Учебната програма е практически изпълнима.
- Ефикасност. Учебната програма води до желаните резултати.
- Адаптивност. Учебната програма е гъвкава, например, съдържанието на курсовете трябва:
 - да бъде дефинирано по отношение на действия, които са свързани с професионална практика,
 - да бъдат интегрирани от развитието на професионалната идентичност на ученика и
 - да бъдат визуализирани в ситуации от реалния живот.

СПИСЪК ЗА КРИТЕРИИ ЗА КАЧЕСТВО, СВЪРЗАНИ С РАЗРАБОТВАНЕТО НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

- **Свързани с учебни цели:**
 - Поставянето на цели трябва да се основава на нуждите и контекста на пазара на труда;
 - Продължаване на връзката с професионалните и квалификационните стандарти;
 - Интеграция на ключови компетенции със специално внимание към дигиталните, предприемаческите и зелените умения;
 - Баланс между технически/професионални компетенции и ключови компетенции;
 - Цели, насочени към нови възможности за работа;
 - Ангажиране на пазара на труда при определяне на учебни цели.
- **Свързани със съдържанието:**
 - Ясна педагогическа и контекстуална логика в учебните програми и структурата на курсовете;
 - Подходящо последователно и прогресивно надграждане;
 - Локализиране на съдържанието и връзката му с регионалния контекст;
 - Представяне на сектора и професията в началото на програмата;
 - Приложимост на съдържанието в практически задачи;
 - Комбинация от теория и практика в цялата програма;
 - Интегриране на най-новите технологични и професионални разработки;

- Проектиране на съдържанието в практически модули и работилници;
 - Фокус върху културата на учене през целия живот в съставянето на съдържанието;
 - Подходящо планиране на избирателните части.
- **Свързани с учебни методи и материали:**
- Използване на казуси и проблемно/проектно базирано обучение;
 - Прилагане на насърчаващи участия на учениците и активиращи учебни дейности;
 - Структурна интеграция на обучение, базирано на работа, във всички етапи на програмата;
 - Професионална контекстуализация на обучението;
 - Ангажиране на секторни специалисти и експерти в преподаването;
 - Оптимизиране на използването на работилници и лаборатории;
 - Съвместно проектиране на учебни средства и методологии от училища за ПОО и организиране на централна документация (*бази данни с учебни материали*).
- **Свързано с оценката:**
- Въвеждане на формиращо и сумарно оценяване въз основа на резултатите от обучението;
 - Планиране на редовна обратна връзка с учениците;
 - Организиране на оценяване на обучение, базирано на работа (*двойно*);
 - Съвместно проектиране на инструменти и методологии за оценяване от училища за ПОО и организиране на централна документация (*бази данни за оценяване*).

Публикацията се реализира с финансовата подкрепа на Европейския съюз. Изразените възгледи и мнения са на авторите и не отговарят непременно на тези на Европейския съюз и Европейската комисия. Европейският съюз и Европейската комисия не могат да бъдат отговорни за изразените позиции.